

prskem okraju trirazredno šolo, ki šteje nad 200 otrok, a deluje na nji samo še ena učiteljska oseba! Vam ni li znano, da je ravnatelj koprškega učiteljskega član okraj. šol. sveta in obenem član deželne šol. sveta ter ima tako lepo priliko, da je sodnik v prvi in drugi inštanci? Nikjer ni tega in zakaj bi moralo biti ravno pri šolskih oblastih v Istri? Torej, poslanci, dokler je čas, zbudite se, da ne bo prepozno, ker se je ura že nagnila čez enajsto!

Namen posvečuje sredstva.

Posledice regulacije učiteljskih plač na Dolenjem Avstrijskem. *)

II.

Naravnost klasično zna teptati klerikalna večina dolenjeavstrijskega deželne šolskega sveta obstoječe in sankcionirane zakone v kljub temu, da sede tu le taki vzormožje, ki veljajo našim klerikalnim kapacitetam za zgled pravičnosti in nesebičnosti.

§ 29. zakona z dne 25. decembra 1904 veli doslovno: »Bei der ersten Aufstellung des Personalstatus sind vom Landesschulrate alle Lehrpersonen, welche zur Zeit, wo dieses Gesetz in Kraft tritt, bereits definitiv angestellt waren, kategorienweise nach ihren Jahresgehalten zu ordnen und darauf in den Kategorien I. bis V. unter Bedachtnahme auf ihre Dienstleistung u. ihr Verhalten in und außer der Schule in Gehaltsstufen nach dem hiefür festgestellten Maßstabe einzureihen; dabei darf keine Lehrperson in ihrem Jahresgehalte eine Einbusse erleiden.«

Kako tankovestno se je ravnala brezvestna večina imenovane korporacije, v to nam naj služi nekaj zgledov — ad maiorem gloriam klerikalizma.

Najprej nekoliko zgledov vobče. Na neki šoli v XVI. okraju se je deželni šolski svet dolenjeavstrijski tako-le maščeval. Trije na tisti šoli službujoči najstarejši učitelji s 27 in 28 službenimi leti so bili pomaknjeni v III. plačilni razred, čeravno sta bila dva izmed njih že pet (reci pet) let v I. plačilnem razredu. Seveda so bili na račun teh pomaknjeni mlajši učitelji — s prožno hrbtenico — v II., oziroma I. plačilni razred.

Na šoli, kjer slušbuje znani meščanskošolski učitelj Hohensinner, ki je obenem tudi občinski svetnik dunajskega občinskega sveta in predsednik »Zveze nemških meščanskošolskih učiteljskih društev«, so pokazali pravicoljubni »katoličani« svojo ljubezen do učiteljstva. Hohensinner sam, ki slušbuje že 23 let, od teh celih 16 let na meščanski šoli, je prišel v III. plačilni razred. Njegovi sovrstniki, ki so slučajno somišljeniki klerikalcev, so pa avanzirali; tako n. pr. je prišel eden s 23. službenimi leti, od teh je služil 14 let na meščanski šoli, v I. plačilni razred, drugi z 21. službenimi leti, od teh 16 na meščanski šoli, v II. plačilni razred, tretji z 20 službenimi leti, izmed teh je 11 let služil na meščanski šoli, v II. plačilni razred, in eden s 15 službenimi leti, od teh je odslužil le 4 leta na meščanski šoli, tudi v II. plačilni razred.

Da nas pa ne bo zafrknil pregoreči zagovornik učiteljstva in dunajskega antisemitizma »Slovenec«, češ, pavšalno

navajamo dozdevne »krivice« — a z imeni ne pridemo na dan — dovoljujemo si v naslednjem navesti nekaj imen onih ljubljencev in onih preterirancev, za katere bije tako vroče kristalnočisto srce dunajskih antisemitov recte klerikalcev. Imena smo posneli iz tednika »Volksbote«.

I. Ljubljenci dunajskih klerikalcev.

1. Adolf Gussenbauer, kršč. soc. obč. svetnik, svak znane Hossa, služi 14 let, je prišel v I. plačilni razred ljud. šol. učiteljstva. Priboljšek letno 400 K.

2. Adolf Tollich, služi 17 let, pomaknjen v I. plačilni razred. Priboljšek 400 K letno.

3. Štefan Fajtak, učitelj v 20. okraju, služi 11 let, je prišel v II. plačilni razred.

4. Leopold Brosch, ima 20 službenih let, a se je povspel v I. plačilni razred. Priboljšek 400 K.

5. Viljem Ortmyer, služi 13 let, znan kakor spreten agitator antisemitske stranke, prišel v II. plač. razred. Pridobil 200 K letno.

6. Ivan Strobl, učitelj v Kragranu, dosegel I. plač. razred, pridobil letno 200 K.

7. Emanuel Schulz, ima 12 službenih let, pomaknjen v II. plačilni razred, pridobil 200 K letno.

8. Marija Großwald, služi 16 let, je dospela v I. plačilni razred ljudskošolskih učiteljic, priboljšek 200 K letno.

9. Marija Klippel, služi 7 let, prišla v II. plač. razred, pridobi letno 200 K.

10. Jožef Pelz, ima 15 službenih let, pomaknjen v II. plač. razred meščanskega šolskega učiteljstva, pridobil letno 200 K.

11. Leopold Stoist, nadučitelj v Floridsdorfu, ima 26 službenih let, prišel v II. plačilni razred nadučiteljev, pribitek 200 K letno.

12. Anton Jakob, nadučitelj v Leopoldavu, svak poslanca Baumanna, služi 27 let, prišel v II. plač. razred nadučiteljev, pridobil 200 K.

Zavrženci:

1. Ivan Hanke, služi 24 let, opetovano pohvaljen, prišel v zadnji plač. razred. — Oškodovan letno za 400 K.

2. Filip Harlfinger, služi 21 let, večkrat pohvaljen, uvrščen v zadnji plačilni razred. Izguba letnih 400 K.

3. Franc Karner, 25 službenih let, vsestransko delaven, večkrat pohvaljen, učit. Štef. Fajtaka, prišel v II. plač. razred.

4. Herman Jennerwein, učitelj v Stadlauu, služi 22 let, je bil uvrščen v III. plačilni razred. Letna izguba 400 K.

5. Jožef Loibl, učitelj v Leopoldavu, večkrat pohvaljen, prišel v III. plačilni razred. Izgubi letno 200 K.

6. Franc Münster, učitelj v Leopoldavu, ima 34 služb. let, mnogokrat odlikovan, pomaknjen v II. plač. razred. Izgubi 200 K letno.

7. Ivan Struska, služi 14 let, pomaknjen v III. plačilni razred, izgubi 200 K letno.

8. Viljemina Breicha, služi 30 let, prišla v zadnji razred. Izguba letno 200 K.

9. Margareta Schleusing, ima 9 službenih let, prišla v najnižji plačilni razred. Izgubi 200 K letno.

10. Friderik Glammer, služi 18 let, večkrat pohvaljen, prideljen v III. plač. razred mešč. šolskega učiteljstva, izgubi letno 200 K.

11. Rok Böck, nadučitelj v Floridsdorfu, služi 27 let, opetovano pohvaljen, je uvrščen v III. plač. razred nadučiteljev, izgubi 200 K letno.

*) Glej »Učit. Tov.« št. 11, str. 99.

12. Avgust Wawersich, nadučitelj v Floridsdoru, služi 41 let, ima 28 pohvalnih dekretov, je 30 let nadučitelj in je prejel od naučnega ministrstva naslov ravnatelja, je prišel v II. plačilni razred nadučiteljev, izgubi letno 200 K.

Tu le nekaj zgledov! Navedli bi lahko še nebroj zgledov, omenjamo le še to, da se med temi preteriranci nahaja tudi znani pisatelj učitelj Rudolf Hawel (n. pr. drama »Mutter Sorge«).

Umevno je, da tako kruto maščevanje ni moglo ostati prikrito javnosti. Svet je zvedel o tej pravicoljubnosti dr. Luegerja et konsortes in javnost se je oglasila.

Najprej sta se podala predsednik »Zveze nemških avstrijskih učiteljskih društev« nadučitelj Kessler in predsednik nižjeavstrijskega deželnega učiteljskega društva v spremstvu poslancev Marcheta in Kienmanna k voditelju naučnega ministrstva ter mu podala natančno sliko vseh kričečih krivic, ki so se zgodile pri tem imenovanju.

Pl. Bienenrth je odgovoril — prav po avstrijski navadi — nekako tako-le (doslovno): ... daß eine generelle Behandlung der Einreihungsfälle nicht möglich sei, sondern daß auf Grund der eingebrachten Rekurse immer nur eine individuelle Behandlung vorgenommen werden könnte. Bei der Einreihung wurde die Gesamtzeit, nicht nur die letzten Jahre jeder einzelnen Lehrperson berücksichtigt. Dalje je omenjal pl. Bienenrth še sledeče: Daß das Gesetz das Zeitavancement vollständig ausschliesse und daß es, infolgedessen für jede Lehrperson ganz gleichgiltig sein müsse, ob sie auf dieser oder jener Stelle des Statuts steht, zumal sich die Einreihung naturgemäß mit jedem Jahre ändern müsse. Aus diesem Grunde werde auch der Status nicht zum Gebrauch der Lehrerschaft erscheinen, sondern nur für den Gebrauch des Landesschulrates angelegt werden. (Kako modro!?) Für die Einreihung der Lehrerschaft seien die Inspektoren nicht nur vor der Einreihung, sondern auch während derselben zu einer eigenen Konferenz einberufen worden und hätten ihr Urteil über jede einzelne Lehrperson abgegeben, so daß es ausgeschlossen erscheine, daß eine oder die andere Lehrperson nicht in jene Gehaltsklasse eingereiht worden sei, auf welche sie nach der Beurteilung des Inspektors Anspruch gehabt hätte.*)

Pl. Bienenrth je sklepno še obljubil vso zadevo temeljito proučiti.

Tudi državni zbor se je s to zadevo pečal, a jeguljati voditelj naučnega ministrstva je odgovoril na tozadevno interpelacijo slično kakor imenovani deputaciji.

In slednjič je završalo tudi med dunajskim prebivalstvom. Strah avstrijskih klerikalcev, društvo »Freie Schule«, je sklicalo dne 11. februarja t. l. protestni shod na Dunaju v hotelu »Savoy«, ki je bil prav mnogobrojno obiskan. Zbrani družinski očetje in matere, ki vedo, kaj je vreden značajan učitelj, so sprejeli enoglasno ostro resolucijo, ki zahteva od centralne vlade, da stori konec takemu paševanju, kakršnega je pričel izvrševati človekoljub dr. Lueger. Značilno na tem shodu je bilo pa vsekakor to dejstvo, da je hotel c. kr. vladni zastopnik zabraniti poročevalcu na tem shodu naštetih klasičnih dokazov »krščanske« brutalnosti.

Brez komentara!

* * *

*) Kako nepristransko znajo soditi razni c. kr. okrajni šolski nadzorniki — no, o tem bi se dalo mnogo pisati! Op. Ured.

Zaključujemo! Iz ravnokar navedenih suhih dejstev spozna lahko slovensko učiteljstvo, kake namene ima internacionalni klerikalizem napram šolstvu in učiteljstvu. Slovensko učiteljstvo naj bo prepričano, da to, kar so storili dunajski antisemitje, store tudi slovenski klerikalci, kakor hitro da dobe premoč v svoje roke. Iz tega, in edino iz tega vzroka so se v zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega tako krčevito branili urediti učiteljske plače. Računajo! Ako bi jim že sedaj uredili plače, nam uide slovensko učiteljstvo iz rok. Sklenimo le za prozizovij, in sicer za takega, da učiteljstvo ne bo zadovoljno. Plače uredimo takrat, ko dobimo premoč v roke in ta ureditev bo taka, da dobimo učiteljstvo v svojo »galejo«.

A tolažimo se! Klerikalizem ne zadrži toka časa. To nam jamči zgodovina francoskega naroda. △

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo je imelo 22. dne marca svoje zborovanje na Gomilskem. Vkljub prav slabemu vremenu se je zbralo častno število udov. Zaradi pouka je moralo izostati vransko učiteljstvo, tudi gosp. Pečar, ki hodi poučevat v Reko, je bil opravičen.

G. predsednik je pozdravil navzoče ter jih vzpodbujal k neumnemu, naprednemu delu, nato je prebral društveni tajnik zadnji zapisnik, ki je bil brez ugovora odobren. Gosp. zastopnik v okrajnem šolskem svetu je na stavljeni nalogi sledeče odgovoril: Škoda, da se ni prej njemu oddala interpelacija, sestavljena od gospodov Lorberja, Zotterja in Marchitza, zadevajoča mačehovsko preziranje našega okraja pri pomaknitvi šol v višji plačilni razred, da bi jo bil mogel vsaj prečitati, komaj je dostavil, kot načelnik društva, še svoj podpis. G. Cotter doda v pojasnilo, da jim ni bilo moči sestavka prej izvršiti, pač pa je bila njih skrb ga vsaj poslati še pravočasno k seji okr. šolskega sveta.

Drugo vprašanje, zadevajoče nadomestljiv pouk na vranski šoli, kjer so zamudili nekaj šolskih dni v začetku šolskega leta z raznimi popravili šolskega poslopja, je razjasnil g. zastopnik sledeče: krajni šolski svet ni oddal nobene to zadevajoče prošnje; zamujenje je zagrešil tudi edino le on, ker dotičnega popravila po ukazu okr. šolskega sveta ni izvršil med počitnicami.

Izmed raznih dopisov omenja: prvič vprašanja za letošnjega zborovanja Zaveze: a) »razdeljen in nerazdeljen pouk«. Čeravno ni bil nihče pripravljen, saj je bilo vsem vprašanje še neznano, se je razvil prav živ razgovor, mnogo razlogov je govorilo za, še več pa proti. Da pridemo do dobropremišljenega zaključka, je prevzel g. Cotter referat za prihodnje zborovanje, pa tudi vsi navzoči so obljubili, temeljito se pripravljati za to, kakor za vprašanje b) »delovanje učiteljevo izven šole«. 2.) Na dopis gosp. predsednika šolskega učiteljskega društva se je oglasilo lepo število pevcev, ki obljubijo sodelovati za zborovanja Zaveze v Šoštanju.

3.) Delegati k Zavezinem zborovanju: društvo je sklenilo enoglasno, udeležiti se korporativno, delegatom pa sta voljena g. nadučitelja Farčnik in Lorber.

G. Lorber predlaga, naj društvo redno zahteva, da se bivšim definitivnim podučiteljem vštejejo vsa službena leta pri priznavi starinskih doklad, nadalje, štejeta se naj postavni leti pred sposobnostnim izpitom v službeno leto. Vse enoglasno sprejeto.

Prihodnje zborovanje bo 26. dne aprila v Letušu. O tej priliki bo razstavil g. Marschitz risbe učencev, izvršenih po moderni metodi, tudi bo na dnevnem redu referat nadučitelja Megliča z Vranskega.